

Länsi-Uudenmaan kuntien hajajätevesiyhteistyön strategia 2022 - 2026

1. Tausta

Haja-asutuksen jätevedet ovat merkittävä vesistöjen kuormittaja Länsi-Uudellamaalla. Vuonna 2004 astui voimaan haja-asutusalueiden jätevesihuoltoa uudistava ns. hajajätevesiasetus jota on päivitetty useaan otteeseen vuosina 2011, 2014 ja viimeisimpänä 2017 (157/2017). Vuonna 2017 päivitettiin haja-asutuksen jätevesiä koskevaa lainsäädäntöä enemmänkin ja osa haja-asutuksen jätevesiä koskevista säädöksistä nostettiin asetuksesta ympäristönsuojelulakiin (527/2014, luku 16). Säädösten tavoitteena on pienentää haja-asutuksen jätevesikuormitusta.

Vastataksaan lainsäädännön tuomiin haasteisiin Länsi-Uudenmaan kunnat ovat toteuttaneet kattavaa yhteistyötä vuodesta 2004 lähtien. Vuonna 2008 laadittiin yhteistyölle strategia silloisen lainsäädännön siirtymäajan vuoden 2014 loppuun saakka. Strategiaa on toteutettu useassa kuntarahoitteisessa hankkeessa, joihin on saatu myös ulkopuolista rahoitusta (maakunnan kehittämisraha ja ympäristöministeriön neuvonta-avustus). Strategiaan päivitettiin vuonna 2013 vuosille 2014 – 2021, jolloin huomioitiin sen aikaiset muutokset lainsäädännössä.

Toisella strategiakaudella haja-asutuksen jätevesiä koskevat säädökset muuttuivat jälleen. Jätevesijärjestelmien uudistamista koskeva aikataulu muuttui ja se koski vain herkillä alueilla (ranta- ja pohjavesialueet) sijaitsevia kiinteistöjä. Siirtymäaika uudistamisille näillä kiinteistöillä oli 31.10.2019 asti. Herkkien alueiden ulkopuolella uudistaminen tulee tehdä viimeistään tiettyjen remonttien tai muutosten yhteydessä. Valtion avustukset haja-asutuksen jätevesineuvonnalle loppuivat siirtymäajan päättymiseen, joten myös rahoituspohja neuvonnalle on selvästi muuttunut. Tarvetta yhteistyön jatkamiseen on edelleen ollut ja neuvontaa onkin kuntien rahoittamana jatkettu käynnissä olevan strategiakauden loppuun vuosina 2020 - 2021. Yhteistyötä on 2020 - 2021 tehty aiempaa merkittävästi pienemmällä budjetilla tarkoituksena jatkaa haja-asutuksen jätevesineuvonnan tarjoamisen mahdollisuutta alueen asukkaille. Pääpaino kiinteistökohtaisesta neuvonnasta on siirtynyt yleisneuvontaa, eli puhelin ja sähköpostineuvontaan sekä tiedottamiseen ja aineistojen ylläpitoon.

Nykyisen strategiakauden päättyessä vuoden 2021 lopulla, on laadittu uusi strategia vuosille 2022 - 2026. Strategia on laadittu yhteistyössä alueen kuntien eri sektoreiden kanssa (ympäristönsuojelutoimi ja rakennusvalvonta). Länsi-Uudenmaan kuntien hajajätevesiyhteistyön visio ja strategia koskee vuosia 2022 - 2026 ja sen tarkoituksena on ohjata ja tukea alueen kuntien päätöksentekoa, ohjeistusta ja valvontaa haja-asutuksen jätevesiä koskien. Strategia valmisteltiin osana Hajajätevesi 2021 -neuvontahanketta (työryhmän kokous 7.5.2021). Toteutuessaan strategialla on myönteinen vaikutus paitsi alueen vesistöjen ja ympäristön tilaan, myös työllisyyteen ja alueen houkuttelevuuteen asuin- ja lomaviettopaikkana.

2. Visio

Länsi-Uudenmaan kuntien hajajätevesiyhteistyössä pitkän tähtäimen tavoitteena (visiona) vuoteen 2026 mennessä on:

”Haja-asutuksen aiheuttama jätevesikuormitus on Länsi-Uudellamaalla minimoitu ympäristön kannalta herkillä alueilla sekä huomioitu muilla alueilla. Paikalliset vesistömme ja pohjavetemme ovat hyvässä tilassa tai menossa sitä kohti. Kiinteistöillä on säännösten mukaiset, käyttäjän tilanteeseen sopivat ja toimintavarmat jätevesiratkaisut.”

3. Strategiset päämäärät ja toimenpiteet kaudelle 2022 - 2026

Päämäärä	Tavoitteet	Toimenpiteet
Pitkäjänteinen toiminta	Kuntien sitoutuminen yhteistyöhön	<ul style="list-style-type: none"> • Periaatepäätökset yhteistyöhön osallistumisesta (vuosittain) • Hajakuormituksen vähentäminen haja-asutuksen jätevesien osalta, sisällyttäminen vesiensuojeluhankkeisiin
Toimien priorisointi	Asetuksen valvonta	<ul style="list-style-type: none"> • Tilanneraportointi ja raportoinnin hyödyntäminen • Lupakäsittely <ul style="list-style-type: none"> - yhtenäinen linja - suunnittelun taso ja kysyntä • Toteutumisen valvonta <ul style="list-style-type: none"> - Alueittainen lähestyminen - Valvontasuunnitelmat - Tiedonvaihto valvontatapauksista
Yhteistyö eri sektoreiden ja kuntien välillä	Vaikuttavan ja tehokkaan toiminnan varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset kuntakohtaiset kokoukset sektoreiden kesken • Säännöllinen kokoontuminen kuntien kesken • Määräysten ja käytäntöjen vertailu ja kehittäminen yhtenäiseen suuntaan
Osaaminen mahdollistaa kestävätkä ratkaisut	Asukkaiden tietotaidon lisääminen laadukkaan toteutuksen turvaamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Puhelin ja sähköpostineuvonta • Verkkoineuvonta (www.hajavesi.fi, www.vesientila.fi) ja neuvontamateriaali • Tiedotus • Mahdollisuus henkilökohtaiseen neuvontaan • Yhteiset kampanjat
	Viranomaistyön tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonvaihto, kokoukset • Seminaarit, koulutus
	Ympäristömyönteisten ratkaisujen edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestelmien ympäristövaikutukset: mikä käy mihinkin tarkoitukseen • Ravinteiden kierrätyksen, lietteen ja muiden ylijäämätuotteiden hoitamisen sekä huollon edistäminen
Seurannasta tietoa vaikuttavuudesta	Vaikuttavuuden seuranta	<ul style="list-style-type: none"> • toimenpidelupien seuranta